

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

BORSZÉKI GYÓGYFÜRDŐ: A JÓ GYAKORLAT PÉLDÁJA

fotó: statiuneaborsec.ro

Ez a fürdő a jó gyakorlat példája a balneoturizmus fejlesztése és a magas szintű szolgáltatások biztosítása terén – hangzott el azon a balneológiai szakmai konferencián, amelyet szombaton tartottak a Borszéki Gyógyfürdőben. Az eseményt a Romániai Balneológiai Egyesület szervezte partnerségben a Fontana Gyógyfürdővel, illetve Borszék Polgármesteri Hivatalával. A konferencia keretében balneológiai helytörténeti kiállítás megnyitójára is sor került.

„Ezeknek a szakmai konferenciáknak a fő célja az, hogy a figyelmet azokra a kollégákra irányítsuk, akik szenvedéllyel dolgoznak a balneológia területén, folyamatosan tesznek azért, hogy ez az ágazat fejlődjön” – fogalmazott megnyitó beszédében dr. Gabriela Dogaru, a Romániai Balneológia Egyesület Kolozsvári fiókjának elnöke. Kiemelte, tudatában vannak, hogy milyen sok kihívást kellett leküzdenie Borszéknek a

fürdőkomplexum építése során. „Éppen ezért fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a Fontana a jó gyakorlat példája a balneoturizmus fejlesztése és a magas szintű szolgáltatások biztosítása terén.” Dogaru reményét fejezte ki, hogy az Európai Unióhoz hasonlóan a jövőben Románia is prioritásként fogja kezelni a balneológia ágazatát. Tamara Proca Ana, a Fontana Gyógyfürdő igazgatója szerint Erdély az ország vízkincse,

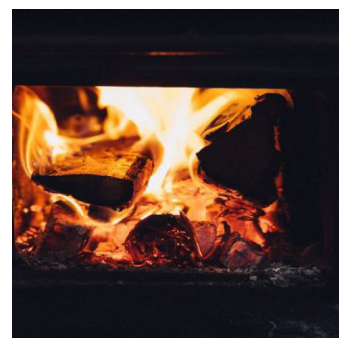
Borszék pedig az ásványvizek területén évek óta Románia legerősebb márkanéve. „Ez a név a román gazdaságban rendkívüli jelentőséggel bír, és reméljük, hogy a jövőben a romániai gyógyturizmusban is kiemelt szerepet kap” – fogalmazott az igazgató, aki néhány szóban a 2022. december 15-én megnyílt gyógyfürdő építésének történetét is ismertette.

(folytatás a 2. oldalon)

KÖLCSÖNBŐL SEGÍJTÜK A FEJLESZTÉST

Hitelt kényszerült felvenni Borszék önkormányzata annak érdekében, hogy ne akadjanak el az integrált fejlesztési pályázat részeként zajló kivitelezési munkálatok a városban. Ennek oka többértű, egyrészt az önrészek többszörös növekedése, másrészt a szakminisztérium részéről érkező kifizetések késlekedése is hozzájárult a döntés meghozatalához.

2. oldal

fotó: statiuneaborsec.ro

OKTÓBER 9-TŐL IGÉNYELHETŐ A FÚTÉSPÓTLÉK

3. oldal

AZ ELSŐ BORSZÉKI ÉPÍTÉSZFÓRUM MARGÓJÁRA

170 ÉVE SZÜLETETT
PÁKEI LAJOS MŰÉPÍTÉSZ

6. oldal

(folytatás az 1. oldalról)

A konferencia nyitó részét dr. Nistor Gabriela, a Fontana Gyógyfürdő vezetőtanácsának elnöke zárta, aki néhány szóban Borszék balneológiai múltját térképezte fel.

Az esemény további részében több szakmai előadás is elhangzott. Cotrigășanu Cristina-Elena, a helyi turisztikai iroda munkatársa a fürdőtelepülés turisztikai múltját térképezte fel, dr. Szabó Francisca, a Fontana Gyógyfürdő rehabilitációs szakorvosa pedig Borszék balneológiai kínálatát ismertette.

dr. Gabriela Dogaru előadásában a Balneo-Map projektet vázolta fel a hallgatóságnak, amelynek megvalósítását a Transylvania Balneoturisztikai Klaszter kezdeményezte. Mint ismeretes, a tavaly novemberben bemutatott projekt során feltérképezték, digitális lenyomatot készítettek a regionális gyógyforrásokról, és tudatosító kampányt indítottak a közösségek szintjén az ásványvizek és mofetták használatának előnyeiről. Az előadók sorában volt dr. Yuliya Manolaki re-

habilitációs szakorvos beszélt az ásványvizek és a mofetták jótékony hatásáról.

A konferencia folytatásaként a „Gyógyfürdőkultúra és gyógyturizmus Borszáken” című helytörténeti kiállítást is megnyitották. A fürdőkomplexum épületében megtekinthető tárlat szakmai anyagát Farkas Aladár és Pethő Csongor borszáki helytörténeti kutatók állították össze, a grafikai és nyomdai munkát a csíkszeredai Creative Reklámügynökség biztosította.

Rédai Botond

KÖLCSÖNBŐL SEGÍTJÜK A FEJLESZTÉST

Az európai uniós, de más forrásokból származó, beruházásokra szánt pályázati támogatások mind önrészt igényelnek az önkormányzatoktól, amelyhez a hitelfelvétel egyre szükségesebbé válik. Enélkül lemaradnak a versenyben, és vissza nem térő lehetőségek úszhatnak el. A témával kapcsolatban májusban még konferenciát is tartottak Csíkszeredában a székellyöldi önkormányzatok részvételével, amelyen zöme ez alkalomból jelezte, hogy mindenképpen kölcsönhöz fognak folyamodni.

Ezek sorából Borszék sem maradt ki – fogalmazott Mik József polgármester. Az előjáró kiemelte, több oka is van annak, amiért ez a döntés született. Egyrészt, ez év végéig be kell fejezni a 43 millió lej értékű integrált fejlesztési pályázat munkálatait. Mint ismeretes, ennek keretében a Zimmethausen Iskolaközpont és a régi kultúrház épületeinek teljes körű felújítása zajlik, szociális lakások épülnek, illetve 4 kilométernyi új útszakasz készül, valamint 22.000 négyzetméternyi

közterület is megújul. A pályázat által finanszírozott összeg 25 millió lej, emellett viszont a szakminisztérium részéről több hónapos késéssel érkeznek meg a pénzek. „A kivitelezőknek nem mondhatjuk, hogy majd megkapják a pénzüket, de azért dolgozzanak. Inkább mi kifizetjük őket, a megpályázott összeget pedig majd megkapjuk” – nyomatékosított a polgármester.

Hozzátette, azt is szem előtt tartották a döntés meghozatalakor, hogy hitel hiányában az integrált fejlesztésen kívül egyéb beruházásra nem lett volna lehetőség a közeljövőben. „A kölcsön révén felszabadult forrásokat több más projekt kivitelezésére tudjuk fordítani. Ilyen például a borvízforrások felújítása, a tömbhárszigetelések folytatása, járdák felújítása és egyebek”.

A fürdőtelepülés önkormányzata összesen 12 millió kölcsönt vett fel. Ebből 2 millió lejt az Állami Kincstártól 5 éves futamidőre, illetve 10 millió lejt egy kereskedelmi banktól 10 éves futamidőre. Mint azt az előjáró

kifejtette, ehhez hozzájön még a gyógyfürdő megépítésére évekkal ezelőtt felvett kölcsön, amely 2025-ben fut ki, a fennmaradt, kifizetendő összeg 2,6 millió lejt tesz ki. „Jelen pillanatban a három kölcsönre évente kifizetendő részletünk 3 millió lej, ez az összeg a következő években csökkenni fog.” A polgármester fontosnak tartotta kiemelni, hogy az önkormányzatnak évi több mint 15 millió lejes bevétel mellett 7 millió a működési költsége, így a megmaradt, közel 8 millió lejből lehet fedezni a kifizetendő részletet és eszközölni más beruházásokat. „Sokak számára ijesztőnek tűnhet egy ekkora kölcsön. Jelen pillanatban az eladósodási arányunk 24%, ezzel még könnyen megbirkózunk. Látni kell, hogy megnöttek a pályázati önrészek, az árak, ez nem egy lokális helyzet. Kevés az az önkormányzat, amely nem kényszerült kölcsönre. Úgy érzem, hogy más településekhez képest még hitellel együtt is jó helyzetben vagyunk” – jelentette ki Mik József.

Rédai Botond

ŐSZEL MÉG KÜLSŐ HELYSZÍNEKEN ZAJLIK AZ OKTATÁS

A végéhez közeledik a Zimmethausen Iskolaközpont felújítása. A remények szerint a diákok a téli vakáció után vehetik majd újra birtokba az épületet.

Első látásra is feltűnik, hogy új színben pompázik a borszáki iskola épülete. A tavaly ősszel elkezdődött felújításból már csak a belső szerelési munkálatok és az udvarrendezés maradt hátra. Mint arról Mik József polgármester beszámolt, a kivitelező folyamatosan dolgozik. Kiemelte, jelenleg kisebb belső munkálatok zajlanak, illetve elkezdődött az új sportpálya építése is.

„Mindenképpen arra törekszünk, hogy a téli vakációt követően visszatérjen eredeti helyszínére az oktatás Borszáken. A bútorzat közbeszerzési eljárását hamarosan lezárjuk, a nyertesnek három hónapja lesz, hogy legyártsa az elemeket” – nyomatékosított az előjáró.

Az iskolaközpont felújítása az egész várost érintő integrált pályázat részeként történik: a POR uniós program keretében az épület hőszigetelését, belső tereinek felújítását, a villany- és fűtőhálózat, valamint a tetőszerkezet cseréjét végezték el, illetve tetőteret is kialakítottak, ahol egy 150 férőhe-

lyes multifunkcionális terem létesült. A beruházás során felújítják az udvart is, ennek során egy 26m*16m méretű sportpálya és új játszótér is épül, és persze a zöldövezet kialakítása sem maradhat el. Fontos eleme a beruházásnak, hogy kártyás beléptető rendszert helyeznek üzembe úgy az oktatók, mint a diákok részére, így növelve az intézmény biztonságát.

A munkálatok ideje alatt az elemi iskolások a kultúrház épületébe, az 5–8. osztályosok és a líceumi tanulók pedig a nemrég felújított, 49-es villában tanulnak.

Rédai Botond

OKTÓBER 9-TŐL IGÉNYELHETŐ A FŰTÉSPÓTLÉK

A szabályozás szerint idén is azok a családok folyamodhatnak a pótlékért, amelyek esetében az egy főre eső havi jövedelem nem haladja meg az 1386 lejt, ez az összeg az egyedülálló személyek esetében havi 2053 lej.

Borszákon az érintettek hétfőtől benyújthatják igénylési iratcsomójukat a városháza szociális irodájában. Az önkormányzat ugyanakkor felhívja a figyelmet, hogy idén a támogatás odaítéléséhez szükséges dokumentumok nem változtak meg, a formanyomtat-

ványt a hivatal szociális irodáján találják, de információkat kérhetnek a 0266 337 001-es telefonszámon. A szükséges dokumentumok listája a város honlapján érhető el. (www.statineaborsec.ro)

Fontos az, hogy a fűtéstámogatás legtöbb öt hónapra – november 1. és március 31. – közötti időszakra igényelhető. Ahhoz, hogy a teljes öt hónapos időszakra ítéljék oda a támogatást, a kérvényeket legkésőbb november 20-ig szükséges benyújtani. Azok, akik

november 21-e után viszik be az iratcsomókat, csak a december és március közötti időszakra kaphatnak támogatást.

Ha a támogatási időszakban a segélyezett család valamelyik tagjának változik a jövedelme, azt öt napon belül jelenteni kell a polgármesteri hivatalnak. Az önkormányzat ugyanakkor szociális ankétot is végez a jogosultak körében, és ha bebizonyosodik, hogy hamis adatok alapján igényelték a támogatást az összeget visszafizettetik.

Rédai Botond

PETŐFI 200 - MORFONDÍR

Rövidülnek a nappalok, nyúlnak az éjszakák. Az ég vándorai, tavasz és nyár vendégei, reggelente zajosan gyülekeznek, megtelepednek a drótokon, mintha megbeszelnék az előttük álló hosszú út részleteit. Aztán elrepülnek... Itt van az őszi, itt van újra... zsonganak, elevenednek meg a verssorok. Mikor még nyílnak a völgyben az őszi virágok, és a lombhullatók is még őrzik

zöldjüket, megjelenik az őszi róka gomba, a gebe, a lila pereszke. Mintha az annyiszor és annyiféle képpen megverselt természet is a 200 éve született költőre emlékezne, emlékeztetne. Elmorfondíroztam magamban: Petőfi hagyatéka, gyönyörű versei, forradalmár lelke örök. Emlékeztetést őrző számtalan róla elnevezett utca, iskola, civil szervezet, festmény, szobor, életrajz. Felsorolni sem lehet.

A véletlen (vannak véletlenek?!) egy gyönyörű, három kötetes Petőfi albumot adott a kezembe. Molnár (született Dénes) Mária nyugalmazott óvónő jóvoltából. A felbecsülhetetlen értékű könyv a család féltve őrzött kincse, és csak ritkán, az erre érdemesnek tartott emberek kezébe adja, miután meggyőződött, hogy tiszta kézzel nyitják ki, lapozzák fel. A könyvszemlének egy kis rituáléja van: elhelyezése tiszta, vízszintes felületen, kibugyolálni a fehér vászonból és csak ezek után kinyitani. A Budapesten, 1907-ben (!), a Petőfi-ház megalakulása alkalmából kiadott emlékkiadás első kötete a költő életét, a másik kettő összes költeményét tartalmazza. A köteteket hazai művészek rajzai és a költő arcképe díszítik – gazdagon. Készült az Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvénytársulat kiadásában. Szeccszíj, virág girlandos, selyem-vászon kötésben, a borítón miniatűr Petőfi rézdombormű.

Hogy miért is írtam a fentieket? Azért, hogy emlékezzünk!

Kolbert Tünde

Megjegyzés

Szándékosan nem használtam idézőjeleket, mikor a költő szavait vettem kölcsön.

OKTÓBERI TANÁCSHATÁROZATOK

1. Zonális tervek elfogadása, amely a Nagymezőn létesülő üdülőházak építését hagyja jóvá Harbuz Sergiu magánszemély kérésére.

2. Többszörös költségvetési módosítások jóváhagyása.

3. A Kis Tímea által benyújtott kérvény jóváhagyása, miszerint lemond a 15/2003 - ös törvény alapján igényelt földterületről.

4. A fent említett törvény alapján, magánlakóház építésére szolgáló földterület biztosítása Mosné Szidónia számára.

5. Ülésvezető kijelölése a következő ne-

gyedévre Márkos Sándor személyében.

6. A Hétvezér sétányon, 327/1, CF 50969 kataszteri szám alatt található terület a város magántulajdonába való áthelyezése.

7. A harmadik trimeszterre vonatkozó összevont általános negyedévi költségvetés elfogadása.

8. Általános költségvetés és műszaki-gazdasági mutatók módosítása a Regionális Operatív Program 2018/13/13.1/1/7-as keretén belül zajló városrendezési beruházásokra vonatkozóan:

1. Szociális lakások lebontása és

újjaépítése;

2. Úthálózat bővítése és közterek felújítása;

3. A Zimmethausen Szaklíceum felújítása;

4. A felsőborszéki kultúrház restaurálása

9. A pedagógusok ingázásához járuló költségek fedezete szeptember hónapra, 3004,00 lej értékben.

10. 921,46 m3 fa nyilvános árverés útján történő értékesítése, melynek kikiáltási ára 135 lej/m3 és 155 lej/m3 közötti értékkel indul.

Tudósít: Szócs Noémi

VIRTUÁLISAN IS MEGLÁTOGATHATÓ BORSZÉK

Több hónapos munka után sikerült a végére járni annak a projektnek, mely által a város több turisztikai útvonalát digi-

talizáltuk. Ennek megvalósítására 2023-ban két pályázatot is megnyert a Borszékért Alapítvány a Borszéki Városházával együttműködve, mindkettőt Hargita Megye Tanácsa finanszírozta.

A Felső-Borszék és környéke turisztikai útvonalainak digitalizálását projekt 12000 lejes támogatást kapott, amely 6 hegyvidéki turisztikai útvonal digitalizálását foglalja magába, a Borszék kerékpárútjainak digitalizálása projektet 10000 lejjel támogatták, amely 4 kerékpárút digitalizálását valamint kerékpársávokkal való újratervezését foglalja magába, az önrész értéke 2540 lej.

Szeretnénk köszönetet mondani Hargita Megye Tanácsának, hogy mindig támogatja Borszék fejlesztési tevékenységét, különösen a turizmus területén. A virtuális túra a polgármesteri hivatal honlapjáról érhető el (www.borszekvaros.ro).

Cotrigășanu Cristina-Elena

OKTÓBER MAGYAROK NAGYASSZONYÁNAK HAVA

Több, mint 100 esztendeje annak, hogy nekünk magyaroknak külön ünnepünk lett október 8-dika, a Magyarok Nagyasszonyának ünnepe. 1896-ban XIII. Leó pápa ajándékozott meg vele minket, annak emlékeztetere, hogy Szent István király az országot fölajánlotta a Boldogságos Szűznek és megkérte, legyen Nagyasszonya a magyarságnak, ennek az országnak, a magyar népnek.

Amikor Szent István király a halála előtt a Szűzanyának adta országát, nem egy erőtlén, a jövőt kilátástalannak látó öregember utolsó, kétségbeesett kiáltása szállt az ég felé: „Mária segíts!”

Épp ez a fölajánlás nagyon jól mutatja, mit is jelent egy ilyen gesztus az ember részéről. Mit jelentett az, amit Szent István értünk és a nevünkben tett.

1984-ben, amikor szentév volt, március 25-én a pápa a televízió meg a rádió segítségével hívta a püspököket maga köré, és tette meg a fölajánlást. Ezen fölajánló ima így kezdődik: „Ó, emberek és népek Anyja, aki ismered minden szenvedésünket és reményünket, te, aki anyai szíveddel érzed a mai világban folyó összes harcot a jó és a rossz, a világosság és a sötétség között, halld meg kiáltásunkat, melyet a Szentlélektől indítva közvetlenül a te szívedhez intézünk. Őleld át az anya és az Úr szolgálóleánya szeretetével emberi világunkat, melyet az emberek és népek földi és örök sorsa miatti aggodással fölajánlunk és neked szentelünk. Különösen neked ajánljuk és neked szenteljük azokat az embereket és nemzeteket, amelyeknek különlegesen szükségük van erre a fölajánlásra és neked szentelésre. Oltalmazd alá futunk Istennek szent anyja, könyörgésünket meg ne vedd szükségünk idején.”

Azután ebben az imádságban a Szentatya elmondja, hogy mi nem csak azért kérjük a

segítségét, mert bajban vagyunk. Ezt az Egyház folyamatosan teszi minden szenvedő és bajba jutott tagjával. Hanem azt látjuk meg a hittel és érzük föl ésszel, hogy szükségünk van a megváltásra, és Krisztus Egyházában mód van a megváltás gyümölcséiben való részesedésre, amelyeknek Anyja a Boldogságos Szűz.

Ebben a fölajánlásban az egyik nagy mozzanat a részesedni akarás. Nem rimázkodunk, hanem tudjuk, hogy valamire szükségünk van, és értelmes, felnőtt emberként kifejezzük a szívünk nyitottságát, hogy várjuk a megváltás gyümölcseit. Ugyanakkor felnőtt, érett, érlelődő keresztényekként – a hívők is, papok is, szerzetesek is, püspökök is, a pápa is – már fölfogtuk, hogy valamiből részesedést kérni akkor becsületes, akkor felnőtten emberi, ha a magam részéről hajlandó vagyok részt venni a magvetésben is, az érlelésben is, az aratásban is.

E fölajánlásnak a másik nagy mozzanata ez. Hogy a pápa fölajánlotta – és fölajánlja ma is – önmaga, a püspökök, a papok, a szerzetesek, az egész világegyház nevében az együttműködési készséget. Részt akarunk venni az Egyházban a megváltás művében. Mindegyikünk azzal, amire képes, abban az állapotban, amiben élünk. Azokat a terheket viselve, amiket viselnünk kell, és megtéve azokat a szolgálatokat, amiket egymásnak, az Úr Krisztus kedvéért, a Szűzanya kedvéért megtehetünk.

Egyébként itt azonnal láthatóvá válik, hogy ha a Szűzanya felé közeledik az ember, tőle annyi bölcsesség meg annyi anyai szeretet árad, hogy azonnal gyógyulni kezdenek a bajaink. Mert ha valaki fölfogja ezt az igazságot – én akkor vagyok becsületes, ha részesedést követelve részt akarok venni a javak, a gyümölcsök születésében is, tehát a

munkában is –, sok megoldhatatlannak látszó probléma kulcsát kapja meg.

Például a minden országban jelentős kisebbségi kérdés megoldásának a kulcsát. Egyébként családokban is jelen van ez, közösségekben is, személyes kérdésekben, kapcsolatokban is: amíg az egyik úgy érzi, hogy neki joga van – csak – követelni, a másik pedig azt érzi: te nem csinálsz érte semmit, milyen alapon követelsz tőlem bármit is..., addig nincs megoldás. Addig az van, hogy aki erősebbnek érzi magát, mert úgy tűnik, a többségvele van, egyszer csak lecsapa másikra. Amitől az a másik természetesen előre fél.

Míg ha kölcsönösen az érzik egymásról, és azt látják egymásról emberek, közösségek, családtagok, népcsoportok, hogy ki-kik megteszi azt amire képes, mégpedig a közjó érdekében, akkor van kedve a nagyobbak, az erősebbnek a közjóból esetleg még többet is adni, mint ami a szoros igazságosság alapján a másikat megilletné.

Ez a lélek rendjében is így van: ha az ember bűnbocsánatot kér, akkor meg kell bocsátania; ha kegyelmeket kér, akkor jónak kell lennie; ha az üdvösségre vágyik, azért valamit tennie is kell, és nemcsak a maga üdvösségeért, hanem a többiek üdvösségeért is. Azt az imát, amit a Szentatya mond, a magunk Amen-jével írjuk alá. Hogy ez a nevünkben is hangzik. Hangzott. Ugyanakkor ezt a képletet, hogy ha az üdvösséget akarom, részesedni akarok benne, akkor azért tennem is kell valamit... – ezt a képletet fogadjuk be a szívünkbe. A Boldogságos Szűzet, Nagyasszonyunkat pedig kérjük meg, hogy tanítson és a kellő pillanatban szóljon. Mert neki van hozzá figyelme, van hozzá szeretete és van hozzá hatalma.

Elekes Szabolcs

ÁLLAPOT. MOZGALOM. ÉLETFORMA. SZÉPKORÚ (50+) OLVASÓK FIGYELMÉBE

A testmozgás témaköréből néhány fogalom idegenen csenghet az olvasóknak, ezekről szeretnék néhány sorban írni, illetve ízelítőt adni tevékenységünkéből.

Fitnesz

Elsősorban optimális fizikai és pszichikai működési harmóniát, szociális alkalmazkodóképességet jelent. A fizikai és mentális teljesítőképesség optimális szintje, az egészség szinonimája.

Aerobic

Az aerob tevékenység a könnyűtől a közepes intenzitásig terjedő munkavégzés, melynek során a szervezet elsősorban szénhidrátok és - hosszabb időtartamú testmozgás esetén - zsírok oxigén jelenlétében történő lebomlásából nyer energiát. A munkavégzés során a szervezet oxigén-felvétele és -felhasználása egyensúlyban van, ami biz-

tosítja a szervezet gazdaságos munkavégzését. Ebből ered az aerobik gyűjtőfogalom, mely az általános fittséget javító, fejlesztő, zenére, csoportosan végezhető mozgásformák csoportját jelenti, ahol az edzés során a

szervezet aerob terhelést kap.

Fitnesz aerobik

1. aktív szórakozást nyújtó, szórakoztató fitnesz
2. zenére végzett, edző által irányított edzési forma
3. a test nagy izomcsoportjait átdolgozó (erősítő, nyújtó) gyakorlatsorozatok egészíti ki

Borszáken működő testmozgást végző csoportunk a felfrissülést, egészségünk megőrzését tűzte ki célul. Feladatunk szervezetünk állóképességének növelése, fejlesztése.

Mindezek tükrében szeretettel várjuk mindazon szépkorú (50+) hölgyet és urat minden csütörtök délután 17:00-18:00 között az alsó-borszéki Művelődési ház nagy termében, akik szeretnének részt venni ezen mozgásformán.

Bartos Betty

75 ÉV A BOLYGÓN, 25 ÉV BORSZÉKEN

Október 13-án, pénteken ünnepeltem szűkebb és bővebb családommal a Pálma vendéglőben születésnapomat. Ezúton megköszöném a meghívottaknak a sok szép virágot, szeretetet, és a vendéglőnek a meglepően jó és szép kiszolgálást.

A jeles napon a borszéki református tiszteletes mondott egy szép köszöntő imádságot bevezetőként, majd én folytattam a felszólalók sorát, elmesélve, hogy 25 évvel ezelőtt, amikor először voltam Borszáken, milyen csodálatos ajándékban volt részem.

25 évvel ezelőtt egy ezotérikus táborba jöttem két fiammal 3 napra, de 3 hetet maradtunk, annyira elvarázsolta ez a vidék. Egy magyarországi katolikus pap, Dombi atya, beszélt, számomra elfogadhatóan, Isten és Jézus jelenlétéről az életünkben. Borszáék számomra „szerelem volt első látásra”. Amikor következő évben leszálltam a buszról, az a csodálatos érzésem támadt, hogy hazaérkeztem. Három évre rá mindent eladtam Nagyváradon, és végleg ide költöztem. Csodálkoztak a barátaim és a családom, hogy mindenki a forradalom után nyugatra igyekszik, én pedig keletre megyek. Miért ilyen messze? Mondtam, hogy közelebb nem találtam magyar lakta várost, fenyőerdőt és a két éltető elemet: a vizet és a levegőt. A borszéki lakosok is gyanakodva nézettek, hogy vajon mi a baj velem, hogy ide költöztem?

Volt is elég baja velem a város vezetőségének, mert felháborodtam, hogy

ez a szép település ilyen elhanyagolt állapotban van, hisz Tusnád, Szováta fejlődik. Rendszeresen jelen voltam a tanácsüléseken, és tettem is az ellen, hogy a gyár képviselői ne tudják megvalósítani a turizmust romboló terveiket. Tudomást szereztem a Borvizek útja pályázatról, értesíttem a tanácsosokat, akik ezt követően újra tárgyalták a költségvetést, így megvalósult az első befektetés: a sétáló utca újraépítése. Amikor azt tervezték, hogy szigorúan védett területté nyilvánítják a borvizek környékét, és magas kerítést építenek, elhívtam a menyemet Váradról, aki a tanácsgyűlésen elmesélte, hogy mit jelent egy ilyen terv megvalósítása. Mindenki csodálkozott, hogy nekik nem így mondták. Elmentem Bukarestbe, a turisztikai minisztériumban nem is tudtak a tervről.

25 évig tanultam, 25 évig tanítottam, mielőtt Borszáken nekilendültem a dolgok megváltoztatásának. Fontosnak tartottam, hogy a fúvószenekar újraindításával a fiatalokat zenélésre, és Mosneag Ilona segítségével táncolásra tanítsuk. Sok szép, sikeres fellépésünk volt, igazán sok közös élményben volt részünk.

Az egyik évben karácsony előtt, a színpadon az akkor elnevezett Tündérkert Virágai táncoltak, és a rozoga székeken ülő közönség, megfordítva a székeket, tapsolhatott a terem másik végén zenélő fúvószenekarnak. Közel ötvenen játszottak az ügyes gyerekekkel együtt. Mivel a szeretet ünnepe közeledett, és én akkoriban olvastam az ölelés jótkony hatásairól, megkértem az akkori alpolgármestert, Mik Józsefet, hogy jöjjön a színpadra, mutassuk meg, hogy kell megölelni embertársainkat azzal az üzenettel, hogy „szeretlek, és elfogadlak olyannak, amilyen vagy.” Ezt követően megkértem a közönséget, hogy mindenki ölelje meg a jobb és bal oldalán ülő szomszédját ezen gondolatokkal. Bizony, érezhetően megváltozott a hangulat a teremben!

Befejezésül ezúton kívánok sok ilyen építő, szépítő ölelést a borszéki lakosoknak, és szívből köszönöm, hogy szeretnek és elfogadnak olyannak, amilyen vagyok.

Tisztelettel és szeretettel

Borsi Gyöngyi

CSATLAKOZUNK A JANKOVICS TIBOR SZÜLETÉSNAPJÁT ÜNNEPLŐKHÖZ

Sokan megcsodálják a Hármasküppet uraló épületegyüttest és sokan élvezik is annak minden előnyét: kényeztető fürdő vagy gyógykezelés. De kevesen tudják, hogy az épületegyüttest a keszthelyi FORMATERV iroda munkatársai tervezték, élén **Jankovics Tibor** (1944. október 10) Ybl-díjas (1993) és Prima-díjas (2008) egyetemi oktatóval. Születésnapját az **Országépítő** folyóirat 2023/3-as száma is megünnepelte, melynek címlapfotója Borszék új fürdőépülete. Dr. **Köllő Miklós** (1970) műépítész, a gyergyó-szentmiklósi LARIX Stúdió alapítója és tulajdonosa egy szép cikk keretében ismerteti a pavilonokból álló épületegyüttest, amelyet egy szép hosszú folyósó köt össze, helyet adva a kezelőknek, pihenőknek és a publikus térnek. A folyósó végén, a „szakrális fürdőnek”

fotó: Mosnég Gellért

nevezett részben egy teljesen más világ vár a belépőre. Az égbe nyúló fenyőgerendák egy más, légies benyomást gyakorolnak, a tetőablak pedig még misztikusabbá teszi a medencék varázslatosságát.

Kívülről nézve, egy impozáns épületet láthatunk, két kupolája a fürdőkomplexum

egészének nagyságát emeli ki. A sötétszürke tető szinte utánozza a régi idők zsindelely vagy dránica fedelely, a homlokzati sárga fenyőburkolat patinát ad az épületnek.

A tervezők az organikus építészet hívei és ezzel a munkájukkal egy új korszakot nyitottak Borszéken meg Székelyföldön. Reméljük, hogy az épülő szállodák, vendégházak tervezői inspirálódnak ebből a mestermunkából, és a jövőben egyre több ízléses épület fogja ékesíteni szeretett fürdővárosunkat.

U. i. A fent említett cikk tartalmaz 21 külső- és belső fotót az épületről, amelyek Jankovics Tibor és Szász István alkotásai.

Szívből gratulálunk, az Isten éltesse sokáig erőben, egészségben, boldogságban a műépítész urat!

Farkas Aladár

AZ ELSŐ BORSZÉKI ÉPÍTÉSZFÓRUM MARGÓJÁRA 170 ÉVE SZÜLETETT PÁKEI LAJOS MŰÉPÍTÉSZ

Borszék hajdani fénykorában olyan neves tervezők munkái születtek, amelyek rányomták bélyegüket a település arcára.

Giacomuzzi **Vigilio** (1832-1909) délti-rol származású, Maroshévízen élő építész tervezte 1881-ben az Ó-Sáros fürdőt, **Kantner** János 1889-ben a Remény-szállót, **Pollák** Manó (1854-1937) az 1800-as évek végén a Bazársor épületeit, **Fejér** Lajos (1877-1947) tervezte a Palace Hotelt (1911), **Pákei Lajos** (1853-1921) 1891-ben az Urmánczy-villát és a Szász Domokos-villáját.

Ez utóbbiról szeretnék megemlékezni, hiszen az idén van születésének 170. évfordulója. A jeles építész Kolozsváron született polgári családban. Az unitárius kollégiumban végzett, majd felsőfokú tanulmányait Pesten, Münchenben és Bécsben folytatta. Itt, 1876-1880 között elvégezte a szépművészeti Akadémiát. Közben részt vett az Osztrák Parlament kivitelezésében. Visszatért szülővárosába, ahol Kolozsvár főmérnöke volt, majd iparmúzeumi igazgató, előadó az Ipariskolában. Műemléki értékek közvetítője volt. Feltérképezte Kolozsvár középkori bástyáit. Lelkesen támogatta a szakiskolai képzést, mondván, hogy „a mesterségbeli tudásnak, az iparos szorgalomnak, lelkiismeretességnek, s mindezek alapján a mesterember társadalmi megbecsülésének ma is híján vagyunk”. Mennyire aktuálisak ezek a gondolatok ma is, pedig 1896. június 28-án hangzottak el a kolozsvári ipari szakiskola millenáris ünnepségén. Nevéhez fűződik a 65 szobás New-York (Continental szálló) szálloda tervezése, a Mátyás-szobor bástyaszerű

talapzatának terve, az Unitárius Kollégium épületének terve, a Sétatérén a Kaszinó épülete és a Korcsolyapavilon tervezése, a Malom utcai Műgyűjtemény és az Ipariskola (és Múzeum) épülete.

Érdeklődése részben a villa- és lakóház építészetére, másrészt a reprezentatív épületek (főúri-, nemesi családok részére tervezett kastélyok, paloták) felé fordult. Az üdülésre, alkalmi használatra tervezett épületek (villák, nyaralók) természetközeli, bensőséges hangulatú, romantikus stílusú építmények. Ez a XIX. században élte fénykorát. A Monarchia nyugati részeiből, Dél-Németországból, esetenként Svájcól került hozzánk. A klasszicista villák egyes jegyeit megőrizte, de sok újdonságot hozott: a homlokzaton faragott, áttört fa frízek, a timpanon (egy deszkázott oromzat, a tetőzet enyhe hajlásszögű, a felső szint lépcsőzetes).

Az Urmánczy Nándor (1868-1940) villája is természetes anyagból készült. A torony a keleti oldalon, benne csigalépcső. Az épületben egy ebédlő, öt nappali tevékenységre alkalmas helyiség, három kisebb hálófülke és egy hálószoba, 2-2 veranda és terasz.

A Szász Domokos (1838-1899) református püspök (1885) svájci stílusú villája historikus elemeket is tartalmaz: fafülkék, urnadíszek, baluszterek, oszlopok, pergola. Az alap négyzet alakú, de kiugró és beugró részek tagolják, megtörik. A főhomlokzat Észak-Nyugati tájolású, a jobb sarkában egy hatszögű torony. A bejáratot kővázak díszítik és két kőurna szegélyezi. A földszinten favázás veranda, fakeretes ablakokkal. Az első szint fával burkolt, néhol andráskereszt díszítésű.

Az emelti ablakok könyöklőpárkányának vonala alatt lombfűrészelt deszkasor fut körbe. Fölötte palmetta díszek találhatók. A kontyolt nyeregretető csúcsain kovácsoltvas díszek és a tetején szélkakas. A bejárat után, a lépcső az emeleti vendégszobába visz. Balra van a nappali, az ebédlő, a háló, illetve a veranda.

Megyeinkben, még Székelyudvarhelyen van egy általa tervezett templom, az 1902-ben elképzelt, de csak 1906-ban felépített unitárius templom.

Pákei Lajos templomokat, kastélyokat, szobrokat, síremlékeket készített. Szabadkőműves volt. Kolozsváron született, itt élte le dolgozó éveit és itt is halt meg. A Házsongárdi temetőben nyugszik, síremléke egy római kőkoporsó. A síremléken Pákey Lajos néven szerepel (Lásd Kiss Melitta és Pápai Ferenc: Házsongárdi temető, 2008. térképet, 59-es síremlék).

Akit a téma részletesebben érdekel, lapozza fel Gy. Dávid Gyula: Pákei Lajos hagyatéka, EME, 2019. és Pásztohy Júlia-Réka szakdolgozatát (2012).

A XXI. század új hullámot jelent az építészetben. Lásd az új borszéki Élmeny- és Gyógyfürdőt, amelyet a keszthelyi FORMATERV Kft. tervezőiroda (vezetője Jankovics Tibor Ybl Miklós- és Prima-díjas építész) 2010-es munkája, vagy az új négycsillagos panzió a Hétvezér sétány elején, bal oldalt, az Esztany Építészeti Iroda 2021-es munkája, illetve Kovács Géza tervezte Borvíz Múzeum (2008). Fontos, hogy a város megőrizze a székelyföldi fürdővárosokra jellemző építkezési stílust.

Farkas Aladár

OKTÓBER 6. MARGÓJÁRA

„Iszonyatos csend lepte el az országot, számtalan hóhér döntötte nyugalomra, a honban megmaradtak és bújosók leverve. A börtönök falai között elhalt a panaszok hangja és a számkivetett, megtört szívek kinszavait elhordta a játszi szél.”

Széchenyi István

1849-ben a császár és az osztrák-német nagyburzsoázia Magyarország gazdasági, politikai és nemzeti önállóságának teljes megsemmisítését valamint a birodalomba való beolvasztását tűzte ki célul. Ennek érdekében az osztrák kormány arra utasította Haynaut, hogy tartóztassa le a szabadságharc valamennyi vezetőjét, a sorkatonákat pedig erőszakkal sorozza be az osztrák hadseregbe. Haynau túltett gazdái elvárásain és véres bosszút állt a magyarokon. Elsőként Aradon október 6-án kivégeztek 13 honvéd főtszert, valamint Buda várában agyonlőtték Batthyány Lajos miniszterelnököt. Ezt követően több mint száz kivégzést hajtottak végre az osztrákok. Akiket nem sikerült letartóztatniuk, jelképesen végezték ki, fekete táblára írt nevüket akasztófára szögezték.

Valóságos rendőrállamot építettek ki, melyben a hivatalos nyelv a német lett. Ezt az állapotot a csendőrség, titkosrendőrség és

fizetett besúgók tartották fenn.

Számos magyar politikus, tiszt, honvéd emigrációba kényszerült, és ezek zöme hű maradt a függetlenség és a forradalom eszméjéhez. Ebből kifolyólag azonnal szervezni kezdték az ellenállást. Kossuth Lajos vezetésével megalakult a Magyar Nemzeti Igazgatóság, melynek fő célja, hogy Magyarország nemzetközi segítséggel visszanyerje önállóságát. Kossuth több mint 500 beszédet tartott Angliában és az Amerikai Egyesült Államokban. Beszédeivel igyekezett a közvéleményt megnyerni egy újabb szabadságharc kirombantásához és támogatásához. Erőfeszítései sajnos nem hozták meg a várt eredményt.

Az emigrációba kényszerültek közül többen hajlandóak voltak bármilyen hatalom szolgálatába beállni, csak harcolhassanak a leggyűlöltebb ellenség a Habsburg Birodalom ellen. Bem József tábornok még a muszlim vallást is hajlandó volt felvenni, csak hogy a törökök támogatását megnyerje a lengyel és magyar nemzeti érdekeknek.

Itthon számos szervezkedés bontakozott ki. Kezdetben Makk József honvéd ezredes került a mozgalom élére Kossuth megbízásából, de már korábban Pesten Jubál Károly elkezdte szervezni a fegyveres

felkelést. Az osztrák besúgóhálózat viszont jól működött és úgy Pesten mint pedig Marosvásárhelyen lecsapott 1852-ben. A mozgalom több vezetőjét kivégezték vagy több évig tartó várfogságra ítélték. Bármennyire is igyekeztek az emigrációban élők újra feltámasztani a szabadságharcot, minden hiábavaló volt.

A nemzet kilátástalanságában és reményvesztettségében a passzív ellenállást választotta. A korábban adminisztrációban dolgozók nem vállaltak hivatalt, az emberek tömegesen nem fizették be az adókat és egyáltalán nem voltak hajlandók együttműködni a kormánnyal. Emellett sokan növesztettek Kossuth-szakállt, ezzel mutatva ki szimpátiájukat a szabadságharcra és elmenekült vezérével. A passzív ellenállás vezéralakja Deák Ferenc, a kiváló jogtudós volt. Deák Ferenc, a haza bölcse, az osztrák adminisztrációnak értékre adta, hogy ameddig jogi úton nem orvosolják a magyar nemzet sérelmeit és nem teljesítik kéréseit, addig a magyarok nem fognak együttműködni. Ferenc József császár ezért kénytelen volt menesztetni a korszakot meghatározó Alexander Bach miniszterelnököt és elindítani a kiegyezést, melyre 1867-ben került sor.

Ferency József

MI A NÁRCIZMUS?

Mi a nárcizmus? A hétköznapi nyelvezetben "nárcisztikusnak" nevezhetünk valakit, ha az illető felfuvalkodott önértéket mutat, csodálatra vágyik, és hiányzik belőle az empátia mások iránt. Az is előfordulhat, hogy érzelmentesnek tűnnek, és jogosultságérzetük van. A nárcisztikus vonásokat mutató emberek az empátia hiánya és a viselkedési problémák miatt nehezen alakíthatnak ki szoros kapcsolatokat. Nevét a görög mitológiai Nárciszról kapta, aki beleszeretett a tükörképébe. Az egészséges nárcizmus minden egyénben jelen lehet, de ennek túlzott mértékű megjelenése már kórosnak számít, ennek neve a nárcisztikus személyiségzavar. Jellemzője, hogy az egyén túlbecsüli képességeit, és túlzott mértékben igényli a csodálatot és elismerést.

A pszichológusok szerint a nárcizmusnak hét fő jellegzetessége van:

1. Szégyentelenség: A szégyen az, ami a kóros nárcizmus mögött rejlik. Ezt az érzést nem képesek egészséges módon feldolgozni.

2. Mágikus gondolkodás: A nárcisztikusok tökéletesnek látják magukat, ehhez torzításra és illúzióra van szükség: ez a mágikus gondolkodás. Alkalmazzák a projekciót is, hogy a szegényt másokra vetítsék.

3. Arrogancia: Úgy tudják visszanyerni önbecsülésüket, ha másokat leértékelnek.

4. Irigység: Úgy biztosítják felsőbbrendűségét érzésüket másokkal szemben, hogy azok képességeit lekicsinylik.

5. Jogosultság: Úgy érzik, hogy különleges bánásmódra jogosultak, előzékenységet érdemelnek, aminek oka, hogy magukat rendkívülinek látják. Ha valaki ezt kétségbe vonja, az illető a nárcisztikus egyén szemében kellemtelen, alkalmatlan embernek tűnik fel. Az akaratukkal szembeszegülés dühkitöréshez vezethet.

6. Kizsákmányolás: Másokat többféleképp kizsákmányolnak, anélkül, hogy az érzéseiket, érdeklődésüket tiszteletben tartanák. A másik embert gyakran alárendelt pozícióban tartják, amiből a menekülés nehéz, vagy épp lehetetlen.

7. Elvett határok: Nem észlelik határaikat, azt, hogy a többi ember különálló, és nem saját maguk kiterjesztései. A többi ember azért létezik a nárcisztikusok szerint, hogy az ő igényeiket kiszolgálja. Akik ezt megteszik, azokat saját maga részének tekintik, ezeknek az embereknek eleget kell tenniük elvárásainak. A nárcisztikus emberek elméjében nincs határ önmaguk és a többi ember között.

A nárcisztikus személyek a legtöbb esetben intelligensek és vonzóak, a társalgás nagymesterei, ám a karizmatikus jellemük mögött

valójában mérgező személyiség húzódik meg. A kezdetben nagylelkű, szórakoztató jellemvonások az idő múlásával átalakulnak és előbb vagy utóbb kiderül, érzelmileg csak akkor érzik jól magukat, ha középpontban lehetnek és minden energiát mások érzelmi kizsákmányolásából szereznek.

A nárcisztikus személyiségzavaros emberek többsége magányosan nőtt fel, és ugyan lehet, hogy sok figyelmet kaptak, mégis érzelmileg elhanyagoltak voltak. Az őszinte szeretet helyett folyamatosan elutasították őket, ami miatt nem alakulhatott ki érzelmi kötődés sem. A személyiségzavar kialakulásához vezet a határok nélküli gyermekkor, vagyis az, hogy a szülők – az érzelmi háttérrel kívül – mindent megadnak. A gyermek úgy nő fel, hogy nincsenek kötelességei, a házi feladatának a megírását nem kéri tőle számon, nincs napirendje, későn fekszik le aludni, és mondhatni mindegy, mikor ér haza. A laza szülői álarc mögött így valójában súlyos érzelmi elhanyagolás húzódik meg.

Az elmúlt években egyre többeket érint ez a személyiségzavar, az érzelmileg elhanyagolt gyermekek komoly veszélyben lehetnek, a nárcisztikus személyiségzavar korunk egyik népbetegségévé válhat.

K.J.

IDŐSEK VILÁGNAPJA

fotó: facebook.com/primariaborsec

Október 1-jén, az Idősek Világnapján rendezvénnyel kedveskedtünk az ünnepelteknek, mely lenyűgöző pillanat volt városunk életében. Az eseményt vidámság és megható pillanatok tarkították, mély tisztelettel hajoltunk meg az idősebb generációk előtt. Telt házzal ünnepeltük társadalmunk öregei tagjainak méltóságát, és olyan emlékeket teremtettünk, amelyek örökké velünk maradnak.

Nagy öröm és megtiszteltetés volt számunkra, hogy részesei lehettünk az Idősek Világnapja alkalmából szervezett ünnepségnek. Ez a nap azoknak szólt, akik életük során bölcsességet szereztek, tapasztalatot gyűjtöttek és emberségről adtak példát.

Az idő múlásával ők őrzik a múlt értékes tapasztalatait, tőlük tanulhatunk. Az élet tele van kihívásokkal, tapasztalataik segítséget nyújthatnak nekünk egy-egy nehéz helyzetben.

Az Idősek Világnapja emlékeztet bennünket arra, hogy méltósággal és tisztelettel kell fordulnunk az idősebb generációk felé. Ők azok, akik hosszú életük során generációk útjait egyengették, nyomon követték a világ fejlődését.

Köszönettel tartozunk mindazért, amit tettek és tesznek minden nap. Örömmel ünnepeljük ma a múltat, a jelent és a jövőt, amelyben továbbra is bölcsességükkel és tapasztalataikkal gazdagítják közösségünket.

Az eseményen a polgármester és jómagam is

felszólaltunk, de talán a legemlékezetesebb pillanatokat Sárpáti Ági néni szavalata (Óbecsey István: Szeressétek az öregeket), valamint Berszán Barbara köszöntő verse jelentette, amelyek meghatottak minden jelenlévőt. A délután fénypontjaként Oláh Ferenc és zenekara, valamint az Orotvai komák előadásaiikkal és szórakoztató műsoraikkal mosolyt csaltak az arcokra, és könnyeket a szemekbe.

Különleges élmény volt, amikor a 98. életévben járó Szócs Vilma néni, városunk legidősebb polgárát, Mik József polgármesterrel közösen felköszöntöttük otthonában. Ő a bölcsesség és tapasztalat megtestesítője, és szeretetteljes fogadtatása mindannyiunk szívét megérintette.

Köszönettel tartozunk Borszék Város Önkormányzatának és a rendezvény szervezőinek, valamint mindazoknak, akik részt vettek ezen a felejthetetlen délutánon. Az Idősek Világnapja emlékeztet bennünket arra, hogy az idősebb generációk a közösségünk kincsei, ezért mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy méltóságban élhessenek.

Boldog Idősek Világnapját kívánunk minden tisztelt korú embernek, akik olvassák ezt, vagy részt vettek az ünnepségen, nemcsak itt, hanem az egész világon.

Köszönjük mindenkinek, hogy együtt ünnepelhettük az időseket és a közösség erejét.

Mosnéág Ilona

HÁZASSÁG

Nagy Iosif és Bajko Rebeka
2023.10.14

ELHALÁLOZÁS

Fejer Mihail
1944.06.14-2023.10.29

Markos Francisc
1940.09.01-2023.10.27

Csibi Valléria
1944.09.04-2023.10.20

Kozma Margareta
1948.05.06-2023.10.08

SAKK VODA COSTELLEL

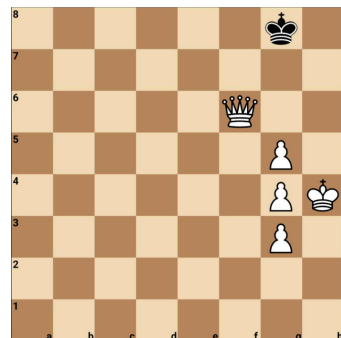

Diagramm a szeptemberi számból

A szeptemberi számban megjelent feladvány megoldása:

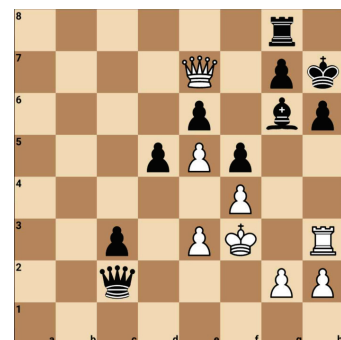
1Kh3-Kh7
2Vf8-Kg6
3Vg8#

Megoldás: Vodă Costel

Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

*Bástya=B / Huszár=H / Futó=F / Vezér=V / Király=K. A gyalogot nem jelölük, csak a mezőt ahová lépnek.

A fehér lép, matt 4 lépésből.

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS KAPURÓL KAPURA:

2023. NOVEMBER 20. HÉTFŐ
2023. DECEMBER 18. HÉTFŐ

A cikkek tartalmáért az aláíró személy a felelős.

BORSZÉK VÁROS POLGÁRMESTERI HIVATALA - ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Mőga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Elekes Szabolcs, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Fazakas Mihály Emese, Ferency József,

Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Pethő Csongor, Rédei Botond, Szócs Noémi

Számitógépes szerkesztés: Mőga Attila / Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós

